

Держава та регіони

вного регулювання має здійснюватися на основі таких принципів:

а) принцип державного регулювання ринку цінних паперів щодо захисту прав учасників ринку цінних паперів на основі ліцензування і регулювання всіх видів професійної діяльності на цьому ринку має розумітися не лише з точки зору рестрикційного, а й з точки зору стимулювального підходу в регулюванні.

Реалізація цього принципу має будуватися з урахуванням необхідності мінімізувати можливість прояву дисбалансу інтересів, зумовленого суміщенням функцій безпосередньої участі в операціях на ринку і регулювання ринку;

б) принцип єдності нормативної правової бази, режиму і методів регулювання ринку на всій території України необхідно використовувати з урахуванням наявних на цей час особливостей окремих регіональних ринків;

в) принцип обмеженого державного втручання, але максимального саморегулювання треба використовувати з урахуванням того, що можливості саморегульованих організацій в Україні поки ще незначні. Такий підхід означає, що держава регулює діяльність суб'єктів ринку лише в тих випадках, коли це абсолютно необхідно, і делегує частину своїх нормотворчих і контрольних функцій професійним операторам ринку цінних паперів, що організовані в саморегульовані організації;

г) принцип рівних можливостей, що означає стимулювання державою конкуренції на ринку цінних паперів має підкріплюватися розкриттям державними органами інформації про таку підтримку;

д) принцип спадкоємності державної політики на ринку цінних паперів означає, що послідовність державної політики формування вітчизняної моделі ринку цінних паперів не повинна зводитися до абсолюту, оскільки це призводить до негнучкості такої політики при зміні загальноекономічної ситуації.

Література

1. Заблоцький М.Б. Регіональні рівні управління і регулювання підвищення капіталізації цінних паперів / М.Б. Заблоцький // Регіональна економіка. – Л., 2009. – № 1. – С. 208–215.
2. Калач Г.М. Сучасні тенденції фінансової політики у сфері фондового ринку / Г.М. Калач // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 6. – С. 216–222.
3. Ковальчук А.Т. Рынок фиктивно-спекулятивного капитала: эксклюзивность финансово-правового позиционирования / А.Т. Ковальчук // Государство и право. – 2009. – № 1. – С. 57–64.
4. Меньшикова А. Регулювання ринку цінних паперів у Європейському Союзі / А. Меньшикова // Фінансовий ринок України. – 2009. – № 6. – С. 22–24.
5. Панова Л. Щодо поняття ринку цінних паперів / Л. Панова // Вісник прокуратури. – 2010. – № 5. – С. 86–91.
6. Степанчук С.С. Особливості регулювання біржового фондового ринку в Україні / С.С. Степанчук, І.В. Кравцова // Фондовый рынок. – 2010. – № 12. – С. 8–11.
7. Хоружий С. Складові системи регулювання ринків цінних паперів в ЄС / С. Хоружий // Ринок цінних паперів України. – 2009. – № 9–10. – С. 65–69.

УДК

ГЕНЕЗИС РОЗУМІННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИКО-ФІЛОСОФСЬКІЙ СПАДЩИНІ

Бульба В.Г.

кандидат історичних наук, доцент
Харківський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України

Annotation

In the article historical formation of politiko-philosophical judgement of essence and the contents of the basic functions of the state reveals.

Анотація

У статті розкрито історичне становлення політико-філософського усвідомлення сутності та змісту головних функцій держави.

Ключові слова

Держава, функції державного управління.

I. Вступ

Проблема пошуку та винайдення справедливого суспільного устрою й встановлення ефективного балансу між державою та індивідом в усі віки є однією з головних проблем філософії пізнання, усвідомлення мети, сенсу і функцій суспільного розвитку. Україна як держава, що переживає етап формування нових підходів до соціально-економічних перетворень, спрямованих на усунення суперечностей, спричинених суспільною, політичною і економічною проблематикою пост-

радянського розвитку, перебуває в стані глибокого реформування. Очевидно, що аксіоми та догми науки державного управління, створені в період СРСР, на сучасному етапі втратили свій сенс і практичне значення. Тогочасні суспільні цінності та пріоритети відійшли в минуле, а нові надзвичайно важко і неохоче сприймаються окремими соціальними групами. Сьогодні є очевидним те, що руйнація командно-адміністративної економіки призвела до виникнення дисфункціональних та деструктивних явищ, які притаманні періодам кризи колективних відносин. Такий стан характеризується непродуктивною економічною діяльністю, ціннісними орієнтаціями і нормами, спрямованими на досягнення мети будь-якою ціною, і соціальною поведінкою, яка задовольняє виключно групові (кланові) інтереси.

Необхідність визначення стратегічних підходів до вибору моделі суспільного розвитку зумовлює потребу вдосконалення існуючої системи суспільних інститутів: правил, норм, законодавства тощо, якими врегульовується та координується поведінка індивідів, суб'єктів господарювання та інших форм суспільної діяльності. Перш за все, це стосується пошуку оптимальних співвідношень традиційних і новітніх функцій держави, дослідження їх природи, мети та наслідків для розвитку суспільства, що, у свою чергу, потребує дослідження генезису розуміння функцій держави у світовій політико-філософській спадщині.

II. Постановка завдання

Мета статті – розкрити генезис розуміння функцій держави у світовій політико-філософській спадщині.

III. Результати

Актуальні завдання, які сьогодні стоять перед політичною, управлінською та науковою елітою України, найбільш чітко окреслені у національній доповіді “Новий курс: реформи в Україні 2010–2015”, розробленій секцією суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України. Зокрема, це стосується гармонізації функцій держави і ринку на нових засадах, які є ключем до вирішення багатьох суспільно важливих проблем: оптимізації обсягів і структури державного бюджету, підвищення ефективності діяльності органів державної влади, забезпечення громадян якісними суспільними благами, подолання корупції, збалансування регулювальних функцій державних і суспільних інституцій між собою і з інтересами суб'єктів економічної діяльності та громадян [10, с. 11].

Аналіз наукових досліджень і публікацій дає підстави стверджувати, що на сьогодні рівень розробленості теорії функцій держави у вітчизняній і світовій науці державного управління традиційно вважається однією із найбільш досліджуваних з глибокими історичними коріння-

ми. Проблема виокремлення провідних функцій держави під різними кутами зору досліджували Платон і Арістотель, Полібій і Цицерон, Нікколо Макіавеллі і Жан Боден, Гуго Гроцій і Томас Гоббс, Джон Локк і Клод Гельвецій, вчення яких розвинули Ієремія Бентам і Георг Гегель, Джон Міль і Карл Маркс, Алексіс де Токвіль і Лоренц фон Штейн.

Ще в центральній праці давньогрецького філософа Платона “Держава” здійснено спробу проаналізувати основні функції тогочасної держави, головною серед яких визначено забезпечення “усезагального щастя”. В результаті Платоном було створено концепцію так званої “ідеальної держави”, суть ідеології якої полягає в тому, що “ми творимо державу, аж ніяк не маючи на увазі, щоб та чи інша верства населення була винятково щаслива, а навпаки, щоб по-справжньому щасливою була вся держава” [11, с. 107].

У другій половині XX ст., піддаючи критиці утопічні ідеї цього давньогрецького філософа, Ганс Йонас зазначав, що “хоч її (щасливої держави – В.Б.) дійсне буття є можливим, її здійснення потребує такого збігу щасливих обставин у сплутаному потоці людських справ, що на них годі сподіватися. Однак для себе модель має бути реалістичною, тобто її існування у світі має бути можливим; оскільки утопія враховує межі людини, а з іншого боку, непевна ставка на свободу, відповідно до її завдання, завжди триває, то утопія, зрозуміло, міститиме в собі домішки авторитарних та патерналістських елементів” [5, с. 264–265]. У свою чергу, Арістотель також, спираючись на результати платонівської політичної філософії, виділив самостійну науку про державну політику, мета якої полягає в забезпеченні справедливого загального блага.

Серед видатних мислителів минулого слід згадати засновника утилітаризму – І. Бентама, а також підданого критиці К. Марксом та Ф. Енгельсом “офіційного філософа Пруської імперії” Г. Гегеля, автора першого систематичного дослідження політичного механізму з точки зору його владної природи Т. Гоббса, засновника ліберально-демократичної традиції в західній політичній думці Дж. Локка тощо.

Зрозуміло, що на різних історичних етапах різні вчені, які пропонували пояснення цьому процесу, використовували різний обсяг нагромаджених людством знань. Сьогодні рівень знань про суспільство незмірно зріс, але в жодному разі ми не повинні зневажливо розглядати ідеї вчених, які жили раніше нас, тим більше, що багато їхніх ідей не відкинуті життям і справедливі дотепер, а деякі з них у свій час вважалися абсурдними і лише згодом знаходили практичне підтвердження. Зокрема, К. Маркс, передрікаючи невідворотність революції в Англії, зго-

дом погоджувався, що зміна відносин між буржуазією та пролетаріатом може відбуватися мирним шляхом.

Водночас аналіз наукових праць змушує зробити висновок про існування різночитань та неузгодженостей у визначенні функцій держави, низького рівня систематизації стародавніх поглядів на функції держави та їх слабку кореляцію із сучасними науковими підходами. Очевидно, що з огляду на стрімке поширення глобалізаційних процесів низка існуючих положень теорії функцій держави потребує нових підходів до розуміння їх сутності.

У стародавніх наукових дослідженнях, присвячених державі, її основним ознакам, структурі, вона розглядається “статично”, тобто, іншими словами, як суб’єкт політики, що перебуває у стані рівноваги (гомеостазу), і має якісні характеристики територіальної, структурної організації суспільства, форми урядування, національно-територіальний і адміністративно-територіальний устрій, політичний режим.

У свою чергу, дослідження гомеостатичних процесів як здатності відкритої системи до саморегуляції – утримання рівноваги передбачає виділення і дослідження параметрів (політичних, соціальних, економічних тощо), суттєві зміни яких порушують рівновагу всієї системи державного устрою. Тобто виникає необхідність встановлення так званих гранично допустимих меж зміни цих параметрів, які є взаємозалежними від внутрішньодержавних та глобалізаційних процесів, а також введення в дію механізмів відновлення рівноваги у випадку перевищення критичної межі. Швидкість і глобальність змін, які відбуваються у сучасному суспільстві, змушують зробити висновок, що тільки взяті у сукупності статичні та динамічні характеристики процесів суспільного розвитку дають змогу зрозуміти природу такого складного предмета, як функція держави.

К. Поппер, визначаючи головне положення здобуття знань про такі соціальні інституції, як держава, є вивчення її історії або історії їхнього колективного “духу нації”, який формує державу [14, с. 45].

Таким чином, аналіз і спостереження за трансформаціями функцій держави дають змогу переосмислити тривалий історичний процес формування та еволюції державності в широкому розумінні цього значення. За великим рахунком, дефініція “державність” якнайточніше характеризує організаційний стан суспільства, різні щаблі, які воно долає у своєму історичному бутті, та найголовніше – різні функції, які покладаються на цих етапах на державу.

Етимологія сучасного поняття “функція” бере початок від латинського *functio*, що буквально означає “виконання, звершення”. Визначено, що термін “функція”, як і інші

загальнонаукові поняття, не є виключно юридичним, політичним чи математичним. Водночас теоретичний опис, узагальнення функцій, які виконує держава, дає підстави віднести різні сторони діяльності держави саме до її функцій. Очевидно, що поняття функцій держави доцільно розглядати комплексно, як легітимізований предмет і зміст діяльності держави, спрямований на забезпечення суспільного розвитку, “основні напрями або види її діяльності, які виражають сутність і призначення держави, її роль і місце в суспільстві” [12, с. 701].

З цієї позиції доречно згадати Ж.-Ж. Руссо, який у трактаті “Про суспільний договір”, проголошуючи суспільну злагоду священним правом, яке слугує основою для всіх інших, зазначив, що “управління, за якого народ зменшується в кількості і потерпає від нестатків, є найгіршим” [15, с. 230]. Простою арифметичною дією автор ідеї прямої форми управління народом державою визначив основний критерій ефективності функції держави, яка характеризується соціальними аспектами, а саме: рівнем добробуту народу.

Міфологізований своїми сучасниками засновник даосизму Лао-Цзи (579–499 рр. до н. е.), формулюючи свою консервативно-утопічну концепцію, взагалі вважав, що діяльність держави породжує зло, а тому єдино корисною функцією її є ... бездіяльність [9, с. 19].

Згідно з вченням Конфуція (551–479 рр. до н. е.), одна з найголовніших функцій держави має бути спрямована на досягнення внутрішньої рівноваги між правлячою елітою і підлеглими, адже в процесі правління потрібно “сприяти народові, використовуючи те, що приносить йому зиск” [13, с. 88]. Фактично цей давньокитайський філософ уперше сформулював основний принцип соціальної функції держави.

Цитований практично всіма науковцями від часів античності до сьогодення давньогрецький філософ Демокріт (приблизно 460–370 рр. до н. е.) наголошував, що “інтереси держави повинні ставитись вище за усі інші і піклуватися, щоб вона (держава – *В.Б.*) добре управлялась, не варто застосовувати силу проти справедливості і для своєї користі застосовувати силу проти спільного добробуту. Оскільки поліс, який добре управляється, – це найбільший оплот; у ньому заключається все і, доки він зберігається, зберігається загальний добробут, а загине він, [з ним разом] загине все” [4, с. 236]. При цьому, розмірковуючи про сутність блага, Демокріт зазначав, що бідність у демократії настільки ж відрізняється від так званого благополуччя при царях, наскільки свобода відрізняється від рабства.

Повертаючись до вже згаданої утопічної концепції давньогрецького мислителя Платона (428–347 рр. до н. е.), який вважав, що

“достатньо лиш дати один поштовх до розбудови держави, і вона запрацює сама, набираючи сили, наче колесо” [11, с. 112], буде доцільним згадати, що Платон наділяв державу такими функціональними якостями, як мудрість, розсудливість, мужність та справедливість, які “змагаються між собою за досконалість держави” [11, с. 123]. Потрібно зазначити, що античні філософи під поняттям “держава” розуміли “міста-держави”, виникнення яких датуються IV–III тисячоліттям до н.е. Саме ж поняття “держава” почали вживати у XVIII ст. Його увів у науковий обіг Н. Макіавеллі (1469–1527 рр.), який, використовуючи термін *stato*, об’єднав поняття “республіка” і “єдиновладне правління” [8].

Арістотель (384–322 рр. до н.е.) зазначав, що “держава не може набувати такої єдності, як того вимагають деякі особи, вважаючи це величезним щастям; навпаки, це згубить її, тоді як щастя кожного з індивідів її зберігає” [1, с. 36]. Таким чином, фактично допускаючи наявність соціальної функції держави, філософ визначив, що “в державі, яка бажає встановити правильний устрій, громадяни не повинні турбуватися про предмети першої необхідності” [1, с. 54]. За великим рахунком, це перше трактування сучасного поняття “прожитковий мінімум громадян”, на якому базуються основи сучасної соціальної політики держави.

Початок третьої книги “Політики” Арістотель присвятив дослідженню функції держави, розмірковуючи: “Одні запевняють, що нібито ту чи ту дію вчинила держава, інші ж заперечують, мовляв (це зробили) олігархи чи тиран. Справді ми бачимо, що вся діяльність державного діяча і законодавства пов’язана тільки з державою” [1, с. 66]. Як бачимо, на думку Арістотеля, діяльність (функція) держави ототожнюється з діяльністю державних діячів.

Один з найвідоміших представників римської філософської думки часів переходу від республіки до імперії Марк Туллій Цицерон (106–44 рр. до н.е.) трактував поняття “держава” як найяскравіший вияв, найдосконалішу форму загальнолюдської справедливості, яка утверджується на підпорядкуванні її особистих інтересів усіх індивідів, тобто всіх громадян держави, всіх її суспільних станів, на сталій рівновазі цих інтересів, у якій і полягає “загальне добро”, добробут цілої держави [17, с. 7]. При цьому він зазначав, що “Батьківщина породила, а точніше, виховала нас не для того, щоб... задовольняти наші вигоди, створюючи для нас прибуток, щоб ми жили, байдикуючи й ледачуючи. Породила вона на користь собі, заборгувавши нам чимало й до того ж найкращих спроможностей нашого духу, розуму, мудрості. А для наших особистих потреб

виділила лише стільки, скільки залишається після задоволення її власних потреб” [17, с. 10]. Загальна теорія держави на основі емпіричного аналізу пояснює, що той феномен, який конвенціонально іменується державою, є благом цивілізації не просто тому, що політична влада взагалі є належним чином організованою та ефективно функціонує, але що вона обмежена встановленими правовими рамками, так чи інакше служить праву, свободі, а отже, і благу людини. Та в дійсності політична влада завжди прагне вирватися з правових рамок, правова держава – скоріше ідеальний тип.

Тезу про те, що “кінцевою метою спільноти є не доброчесне життя, а досягнення божественної мети” [16, с. 24], висловив Тома Аквінський (1225–1274 рр.), який загалом приймаючи доктрину Арістотеля про людину як “політичну істоту”, видозмінив її відповідно до християнської доктрини. Крім того, обстоюючи тезу про неможливість відокремленого існування індивіда, приписував йому постійний потяг до об’єднання з іншими індивідами у спільноті, що за аналогією з процесом утворення світу Богом зумовлює утворення держав, які мають слугувати загальному добробуту та наслідувати волю церкви. Закони держави повинні бути частковим вираженням закону універсальності створення світу, а всі владні структури, що забезпечують виконання цих законів, мають владу, яка врешті-решт, походить від Бога [16, с. 18]. Щоправда, знаменита теза філософа про те, що любити людину – значить робити її щасливою, відкриває шлях до узурпації влади “задля людського щастя”.

Ж. Боден (1530–1596 рр.) визначив функцію забезпечення суверенітету як обов’язкову вимогу для утворення держави, де остання була інтерпретована як правитель, органи влади, бюрократія. Розуміння держави як політичного співтовариства було доповнене її інституціональною характеристикою. У зв’язку з цим у європейській політичній науці склалося два функціональних образи держави:

1) держава як особливого роду колективність, яка вирішує питання загального блага;

2) держава як сукупність інститутів публічної влади, як бюрократія.

Надзвичайно важливий вплив на подальший розвиток теорії функцій держави в сучасному її розумінні справив Томас Гоббс (1588–1679 рр.), який у своїй основній праці “Левіафан, або Матерія, форма і влада держави церковної та публічної” сформулював основні постулати теорії суспільного договору. Гоббс відкидав ідею будь-якої користі від повстань та революцій, оскільки вони, на його думку, в жодному разі не при-

зводять до якісних змін у державному устрої. Разом з тим, розуміючи невідворотність проявів невдоволення та зростання критичної маси народного спротиву, він висунув гіпотезу убезпечення від революцій за умови виконання державою низки основних функцій, сутність яких полягає в забезпеченні:

- безпеки народу, яка насамперед полягає не тільки в охороні власності та кордонів, а й у забезпеченні справедливого судочинства;
- рівномірного оподаткування (фіскальної функції), суть якого полягає у встановленні своєрідної прогресивної шкали оподаткування;
- державної благодійності (функції соціального захисту), яка має забезпечити підтримку тих громадян, які з огляду на певні випадки не можуть себе утримувати;
- сприяння розвитку зайнятості населення (функція соціального впорядкування);
- “доброго” законодавства (функції судочинства), метою якого є не заборона, а спрямування, убезпечення, попередження громадян;
- покарань (пенітенціарної функції), які є адекватними провинам та злочинам;
- нагородження та заохочень (функція мотивації) [3].

Джон Локк (1632–1704 рр.), досліджуючи цілі політичного суспільства і врядування, зазначав, що першочерговою і головною метою об’єднання людей для спільнотворення та передачі себе під владу уряду є збереження власності. А для цього у стані природи багато чого бракує, а саме:

а) встановленого, визначеного, знаного закону, отриманого і допущеного за загальною згодою як норму;

б) неупередженого судді, який би мав повноваження для вирішення всіх ускладнень згідно із згаданим вище встановленими законами;

в) утворення такої сили, яка б могла підкріпити і підтримати справедливий вирок суду [7, с. 195–196].

За великим рахунком, Дж. Локк виокремив законодавчу функцію сучасної держави, до реалізації якої залучаються три гілки влади. При цьому, наголошуючи на непорушності верховенства права, він зазначав, що якщо законодавчий орган діє (функціонує) всупереч висловленій йому довірі, передусім тоді, коли він зазіхає на власність і прагне зробити себе чи будь-яку частину суспільства господарями або повноправними розпорядниками життя, свободи і майна, належних народоді, то це є рушійною силою розпаду системи врядування [7, с. 246]. “Отже, щоразу, коли законодавчий орган порушить це основне правило суспільства й через честолобство, страх, дурість чи продажність захоче захопити сам чи віддати до будь-яких рук абсолют-

ну владу над життям, свободою чи маєтностями народу, він через це порушення довіри втрачає владу, яку народ надав йому заради зовсім протилежних цілей, і вона повертається до народу, який має право відновити свою первісну свободу і, запровадивши новий законодавчий орган, забезпечити свою безпеку та захист, що є тією метою, задля якої об’єднуються у суспільство” [7, с. 247].

Зазначене дає змогу зробити висновок щодо сутності функціонування держави з точки зору Дж. Локка – індивіди об’єднуються в суспільство задля захисту свого життя та власності і “передають себе під владу уряду”, на який покладається реалізація функцій щодо забезпечення “блага людства”.

IV. Висновки

Таким чином, питання визначення та дослідження функцій держави беруть початок практично з перших наукових розвідок, метою яких було визначити та якомога точніше описати закони взаємозв’язків окремого індивіда та держави. При цьому практично всі політичні філософи людства серед найголовніших функцій держави визначали низку функцій, котрі за сучасними критеріями цілком закономірно можна назвати соціальними. До таких найдавніших соціальних функцій держави насамперед слід віднести таку узагальнену функцію, як забезпечення всезагального щастя (добробуту, благоденства тощо), функції соціальної справедливості, впорядкування життєдіяльності суспільства, соціального захисту та соціальної безпеки.

Функції сучасної держави є засобом досягнення цілей, поставлених перед суспільством. Мета державної діяльності – це той кінцевий результат, якого необхідно досягти в процесі суспільного розвитку, шляхом захисту і зміцнення тих демократичних інститутів, від яких залежить свобода людини і громадянина зокрема та прогрес усього суспільства загалом.

Література

1. Арістотель. Політика / Арістотель ; [пер. з давнього та передм. О. Кислюча]. – К. : Основи, 2000. – 239 с.
2. Гегель Г. Философия истории / Г. Гегель. – М. : Государственное социально-экономическое издательство, 1935. – 470 с.
3. Гоббс Т. Левиафан / Т. Гоббс. – М. : Мысль, 2001. – 480 с.
4. Демокрит в его фрагментах и свидетельствах древности / [под ред. Г.К. Баммеля]. – М. : Государственное социально-экономическое издательство, 1935. – 382 с.
5. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації / Г. Йонас ; [пер. з нім. А. Єрмо-

- ленко, В. Єрмоленко]. – К. : Лібра, 2001. – 400 с.
6. Гельвецій Клод Адріан. Про людину, її розумові здібності та її виховання / Клод Адріан Гельвецій ; [пер. з фр. В. Підмогильний]. – К. : Основи, 1994. – 416 с.
 7. Локк Дж. Два трактати про врядування / Дж. Локк ; [пер. з англ. О. Терех, Р. Димерець]. – К. : Основи, 2001. – 265 с.
 8. Макіавеллі Н. Флорентійські хроніки; Державець / Н. Макіавеллі ; [пер. з італ. А. Перепадя]. – К. : Основи, 1998. – 492 с.
 9. Лао-Цзи. Дао Де-Цзин / Лао Цзи // Історія вчень про право і державу : хрестоматія для юрид. вузів і фак. / [уклад., заг. ред. проф., д-р іст. наук Г. Демиденко]. – 2-ге вид., доп. і змін. – Х. : Легас, 2002. – С. 18–20.
 10. Новий курс: Реформи в Україні. 2010–2015. Національна доповідь / [за заг. ред. В.М. Гейця та ін.]. – К. : ІВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
 11. Платон. Держава / Платон ; [пер. з давньогр. Д. Коваль]. – К. : Основи, 2000. – 355 с.
 12. Політологічний енциклопедичний словник / [упоряд. В.П. Горбатенко ; за ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка]. – 2-ге вид., доп і перероб. – К. : Генеза, 2004. – 736 с.
 13. Політологія : хрестоматія / [сост. проф. М.А. Василик, доц. М.С. Вершинін]. – М. : Гардарики, 2000. – 843 с.
 14. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Спалах пророцтва: Гегель, Маркс та його послідовники / К. Поппер ; [пер. з англ. О. Буценко]. – К. : Основи, 1994. – Т. 2. – 249 с.
 15. Руссо Ж.-Ж. Политические сочинения : трактаты : пер. с фр. / Ж.-Ж. Руссо. – К. : Дух і літера, 2000. – 344 с.
 16. Тома Аквінський. Коментарі до Арістотелевої "Політики" / Тома Аквінський ; [пер. з лат. О. Кислюка]. – К. : Основи, 2000. – 794 с.
 17. Ціцерон Марк Туллій. Про державу. Про закони. Про природу богів / Марк Туллій Ціцерон ; [пер. з лат. В. Литвинов]. – К. : Основи, 1998. – 478 с.

УДК 35.088.6.001.73

РЕФОРМУВАННЯ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У РАМКАХ ТРИЦИКЛОВОЇ СТРУКТУРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Григор'єва С.М.

головний спеціаліст навчально-організаційного відділу управління з навчальної роботи
Національної академії державного управління при Президентові України

Annotation

The article reviews and analyses the modern science and information sources as well as normative-legal acts in the frame of reform of civil service training in higher education. It identifies and motivates the ways of development and reformation of the system of public servants' training in the sphere of "Public Administration" with three-cycle structure of higher education.

Анотація

У статті здійснено огляд та аналіз сучасних наукових та інформаційних джерел з питань реформування підготовки державних службовців у системі вищої освіти й відповідної нормативно-правової бази. Визначено й обґрунтовано шляхи розвитку та реформування системи підготовки фахівців з вищою освітою в галузі державного управління з урахуванням трициклової структури вищої освіти.

Ключові слова

Підготовка державних службовців, трициклова структура, компетенція, компетентності, освітньо-кваліфікаційний рівень, бакалавр, магістр, доктор.

І. Вступ

Сьогодення як еру глобалізації та інформатизації суспільства, створення і поширення інформації та нових знань за масштабами змін в усіх сферах діяльності держави можна охарактеризувати як переломне. На сучасному етапі від рівня інтелектуального розвитку людини залежатиме лівова частка успіху не лише будь-якої виробничої діяльності, а й узагалі будь-якої сфери життєдіяльності, нації в цілому. В умовах європейської інтеграції саме освіта має забезпечити міцну основу для України як високорозвиненої, демократичної європейської держави з конкурентоспроможною економікою, здатної вирішувати найскладніші завдання свого розвитку.

Актуальним залишається питання кваліфікації державних службовців, здобуття та розвитку ними професійних знань, умінь, цінностей, набуття досвіду, тобто певного набору компетентностей, необхідних для виконання своїх посадових обов'язків на державній службі, а саме: надання державних послуг високої якості, спрямованих на задоволення законних інтересів і прав людини [4, с. 59].